OBIECTUL MATERIAL/IMATERIAL AL INFRACȚIUNII PREVĂZUTE LA art. 155 din CODUL PENAL: ÎNTRE POSIBILITATE ȘI REALITATE

Mihaela ANGHELUȚĂ
CZU: 343.61(478) anghelutamihaela@yahoo.com

În viziunea lui S. Brînza, „nu toate infracţiunile au obiect material, ci numai acelea în cazul săvârşirii cărora valoarea socială ocrotită se proiectează (nu constă, nici nu se exprimă) într-o entitate materială, astfel că valoarea socială şi, implicit, relaţiile sociale ocrotite de legea penală pot fi vătămate sau ameninţate prin influenţarea asupra acestei entităţi” [1, p. 89]. V.Iu. Șevcenko exprimă o părere opusă: nu există infracțiuni fără obiect material [2]. Opinia lui V.V. Hiliuta este apropiată: obiectul material al infracțiunii îl pot forma, de exemplu, onoarea, demnitatea, sănătatea sau viața persoanei [3]. Având în vedere această dispută științifică, ne propunem să stabilim dacă infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM are obiect material/imaterial sau nu.

V.Iu. Șevcenko și V.V. Hiliuta confundă obiectul material al infracțiunii cu obiectul juridic special al infracțiunii. În această privință, merită atenție poziția exprimată de M. Basarab: „La ora actuală, deşi obiectul material al infracţiunii este atribuit sferei obiectului apărării penale, aceste categorii nu sunt identice. Obiectul material al infracţiunii nu este identic cu obiectul juridic al infracţiunii, deoarece acesta din urmă este format din valorile sociale şi relaţiile sociale, ocrotite de legea penală, pe care primul le materializează” [4, p. 150]. Cum deosebim valorile sociale şi relaţiile sociale, ocrotite de legea penală, de expresia materializată a acestora?

În opinia lui I.V. Kuznețov, „obiectul material al infracțiunii are semnificația unui semn constitutiv nu în toate componențele de infracțiuni, ci doar în acelea în care această necesitate o stabilește chiar norma de incriminare” [5, p. 9]. Viziunea autorului precitat nu este clară. Doar în unele articole din Codul penal (de ex., în articolele care incriminează faptele de sustragere) este specificat obiectul material. Aceasta nu înseamnă deloc că infracțiunile prevăzute de

celelalte articole din Codul penal (de ex., de art. 145; 151; 164; 171 etc.) nu au obiect material. Așa cum afirmă cu drept cuvânt
O.S. Bondarenko, este posibil ca infracțiunea să aibă obiect material, deși acesta nu este menționat explicit în norma de incriminare [6]. În art. 155 CP RM nu este menționat explicit un obiect material. Vom încerca să stabilim dacă acesta are o prezență implicită.

Unii doctrinari [7-9] extrapolează noțiunea de „obiect material al infracțiunii'' asupra unor entități lipsite de materialitate (energie, informație etc.). În acest plan, prezintă interes reflecțiile lui N.D. Popa: utilizarea conceptului de obiect material pentru a desemna entitățile imateriale nu este cea mai bună soluție, deoarece respectivele entități redau o realitate de altă natură decât cea materială, tangibilă [10]. Cu referire la entitățile imateriale, G. Zlati folosește noțiunea „bun virtual" [11]. Alți autori [12] utilizează conceptul „obiect virtual al infracțiunii". În doctrina penală autohtonă acestor noțiuni le corespunde cea de „obiect imaterial al infracțiunii. După părerea lui V. Stati, „prin „obiect imaterial al infracțiunii" trebuie să se înțeleagă entitatea incorporală asupra căreia se îndreaptă nemijlocit acțiunea infracțională, prin al cărei intermediu se aduce atingere obiectului juridic al infracțiunii" [13]. Considerăm preferabilă noțiunea „obiect imaterial al infracțiunii'', care este una antitetică față de noțiunea „obiect material al infracțiunii". Tocmai noțiunea „obiect imaterial al infracțiunii" este consacrată în jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova (de ex., în Hotărârea nr. 12 din 14.05.2018 privind excepția de neconstituţionalitate a articolului 361 alin. (2) lit. c) Cod penal, precum și în Decizia nr. 113 din 24.10.2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 175g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din art. 326 alin. (1^1) Cod penal.

Infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM nu are un obiect imaterial. Nu putem considera, de exemplu, psihicul persoanei ca fiind entitatea incorporală prin al cărei intermediu se aduce atingere obiectului juridic special al acestei infracțiuni. Nu este cu putință ca infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM să aducă – prin intermediul psihicului persoanei (care este un atribut inseparabil al acesteia) – atingere libertății psihice a persoanei (care este o parte a persoanei ca obiect juridic suprageneric al infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM).

După părerea lui I. Oancea, obiectul direct, nemijlocit al infracţiunii poate fi un obiect material sau unul imaterial [14, p. 131-132]. Aşadar, noțiunea „obiectul direct al infracțiunii” cuprinde în sfera ei noțiunile cu o sferă mai mică: „obiectul material al infracțiunii” și „obiectul imaterial al infracțiunii”. Aceste două noțiuni subsidiare nu epuizează conținutul noțiunii „obiectul direct al infracțiunii”. S. Brînza evidenţiază trei variante ale „mecanismului” de atingere infracţională asupra obiectului apărării penale: a) infracţiunea poate influenţa în mod nemijlocit asupra facultăţii sociale ocrotite de legea penală;
b) infracţiunea se poate exprima în influenţarea nemijlocită asupra obiectului material al infracţiunii; c) infracţiunea poate fi realizată pe calea influenţării nemijlocite asupra victimei [1, p. 89]. Dorind să suprime libertatea psihică, subiectul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM influențează asupra victimei, deși nu asupra corpului acesteia. Subiectul urmăreşte ca victima să manifeste voința impusă de el, adică să fie el cel care deliberează şi hotărăște asupra realizării actelor fizice ale victimei.

În concluzie, infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM nu are un obiect material/imaterial. În cazul acestei infracțiuni se poate vorbi despre un obiect direct/obiect al influenţării nemijlocite, care este reprezentat de victimă.

Referinţe:

1. BRÎNZA, S. *Obiectul infracţiunilor contra patrimoniului*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005. 675 p. ISBN 9975-70-414-X.
2. ШЕВЧЕНКО, В.Ю. Объект и предмет преступления. В: *Современная наука*, 2013, № 1, сс. 17-22. ISSN 2223-2974.
3. ХИЛЮТА, В.В. Предмет преступления в науке уголовного права: проблемы и противоречия. В: *Журнал российского права*, 2016, № 7, сс. 70-79.
4. BASARAB, M. *Drept penal. Partea generală.* Vol. I. Bucureşti: Lumina Lex, 1997. 480 p. ISBN 973-588-006-7.
5. КУЗНЕЦОВ, И.В. *Понятие и виды предметов преступлений в уголовном праве России* / Автореферат дисс… канд. юрид. наук. Москва, 2006. 26 с.
6. БОНДАРЕНКО, О.С. Аналіз понятійного аспекту «безпредметних злочинів» у сфері службової діяльностіта професійної діяльності,

пов'язаної з наданням публічних послуг. В: *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*, 2014, № 9-2, том 2, сс. 57-59. ISSN 2307-1745

7. МУЗИКА, А.А., ЛАЩУК, Є.В. Про загальне поняття предмета злочину. В: *Вісник Асоціації кримінального права України*, 2014, № 1, сс. 103-118. ISSN 2311-9640
8. КАЛМЫКОВ, Д.А. *К вопросу о необходимости корректировки понятия предмет преступления*. [Accesat 12.06.2020] Disponibil: https://defence-line.ru/useful-info/k-voprosu-o-neobhodimosti-korrektirovki-ponyatiya-predmet-prestupleniya
9. ВИНОКУРОВ, В.Н. Предмет преступления: отличие от смежных понятий. В: *Журнал российского права*, 2011, № 12, сс. 56-63. ISSN 1605-6590
10. POPA, N.D. The concept of material object of the crime in the romanian criminal doctrine. In: *The Juridical Current Journal*, 2010, no. 3, pp. 118-130. ISSN 1224-9173
11. ZLATI, G. Dematerializarea obiectului material al infracţiunii în contextul evoluţiei tehnologice şi consecinţele acesteia. În: *Dreptul*, 2013, nr. 9, pp. 163-180. ISSN 1018-0435
12. МАЗУРЕНКО, О., РОЗЕНФЕЛЬД, Н. Комп'ютерна інформація як предмет злочинів, передбачених Розділом XVI КК України. В: *Право України*, 2004, № 6, сс. 80-83. ISSN 2310-323X
13. STATI, V. Problema obiectului material în cazul infracțiunii de încălcare a dreptului de autor și drepturilor conexe (art. 185[1] CP RM). În: *Probleme teorerice și practce ale economiei proprietății intelectuale. Comunicări prezentate la ediția a V-a a Conferinței internaționale științifico-practice (16-17 noiembrie 2006)*. Chișinău: AGEPI, 2007, pp. 228-230. ISBN 978-9975-911-02-03ю
14. OANCEA, I. *Drept penal. Partea generală*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1965. 404 p.